

27.2.2001

30/4/99

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Esittelijä Juha Niemelä

VALTIOKONTTORIN PÄÄTÖSTEN YHDENMUKAISUUS JA NIIDEN PERUSTELEMINEN

1

KANTELU

A osoitti 5.1.1999 eduskunnan oikeusasiamiehelle kirjoituksen, jossa hän pyysi tutkimaan, ovatko Valtiokonttorin homealtistustapauksissa antamien ammattitautipäätösten perustelut riittäviä ja yhdenmukaisia sekä vertaamaan Valtiokonttorin antamia päätöksiä muiden vakuutusyhtiöiden päätöksiin ja niissä käytettyihin perusteluihin. A:n käsityksen mukaan homeiden aiheuttamat sairaudet ovat lisääntyneet viime vuosina ja hän epäilee vakuutusyhtiöiden olevan taipuvaisia hylkäämään korvaushakemuksia järjestelmällisesti.

A selosti kirjoituksessaan omaa sairastumistaan ja kertoi Valtiokonttorin hylänneen hänen ammattitautihakemuksensa --- antamallaan päätöksellä.

2

SELVITYS

Valtiokonttori antoi 16.7.1999 selvityksensä ja lausuntonsa. Lausunto oheistetaan. Lisäksi tänne on hankittu jäljennös Valtiokonttorin A:lle --- antamasta päätöksestä.

3

RATKAISU

Valtiokonttorin antamasta lausunnosta ilmenee, että Valtiokonttori on oikaissut A:lle --- antamaansa päätöstä ja katsonut uusien lääkärilausuntojen perusteella, että A:lla on ammattitaudiksi luokiteltava sairaus. Tältä osin A on siis selvityksen mukaan saanut hakemuksensa mukaisen korvauspäätöksen.

3.1

Ratkaisutoiminnan yhtenäisyys

Kaikessa viranomaisen ratkaisutoiminnassa on luonnollisesti tärkeää, että ratkaisukäytäntö on yhtenäistä. Ihmisten tulee olla yhdenvertaisia lain edessä sillä tavoin kuin Suomen perustuslain 6 §:ssä säädetään.

Valtiokonttorin on ratkaisutoiminnassaan otettava huomioon kulloinkin kyseessä oleva lainsäädäntö ja vallitseva oikeuskäytäntö. Valtiokonttori on lausunnossaan kertonut seuraavansa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja tapaturma-asiain korvauslautakunnan antamaa ohjeistusta sekä muutoksenhakuelinten ratkaisuja. Kuten A:kin kantelussaan toteaa, ovat työpaikoilla esiintyvien homealtisteiden aiheuttamat terveyshaitat suhteellisen tuore ilmiö tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisessa korvauskäytännössä. Tällöin muutoksenhakuelinten ratkaisut ovat hyvin tärkeässä

asemassa korvauskäytännön luomisessa. Muun muassa korkein oikeus on antanut muutamia ratkaisuja (esim. 1998:22, 2000:117 ja 2000:118) kosteus- ja homevaurioiden aiheuttamien terveyshaittojen korvaamista koskeviin valituksiin. Näiden ratkaisujen myötä korvauskäytäntöä on mahdollista yhtenäistää sekä samalla kehittää myös päätösten perusteluja.

Muutoksenhakuelinten ratkaisujen ja edellä mainittujen vakuutusyhtiöiden yhteiselinten antamien ohjeistusten myötä vakuutusyhtiöillä on nähdäkseni edellytykset yhdenmukaisen korvauskäytännön luomiseksi. Valtiokonttori on liittänyt lausuntonsa selvityksenä kahdeksan ammattitaitilain nojalla antamaansa korvauspäätöstä. Tapausten olosuhteet ja tavatut sairauslöydökset poikkeavat toisistaan suuresti eikä niiden perusteella ole käsitykseni mukaan mahdollista arvioida Valtiokonttorin korvauskäytäntöä.

Minulla ei olekaan tässä yhteydessä, oikeusasiamiehen kanslian työtilannekin huomioon ottaen, mahdollisuuksia ryhtyä tutkimaan laajemmalti Valtiokonttorin eikä muidenkaan vakuutusyhtiöiden korvauskäytäntöä. Tietooni ei ole myöskään tullut tässä yhteydessä sellaista, mikä antaisi aihetta epäillä, että Valtiokonttori olisi johdonmukaisesti hylännyt homealtistuksiin liittyvät korvaushakemukset.

Asiassa ei ole myöskään ilmennyt aihetta epäillä, että Valtiokonttori olisi A:n tapauksessa ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin taikka muutoinkaan menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä. Totean tässä yhteydessä lisäksi, että oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluu tutkia, onko viranomaisen menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä eikä oikeusasiamiehellä ole mahdollisuuksia ryhtyä arvioimaan jossakin asiassa aikanaan esitetyn näytön riittävyttä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla Valtiokonttorin tänne lausuntonsa mukana toimittamia korvauspäätöksiä ei voida salassapidettävänä oheistaa tähän päätökseen.

3.2

Päätöksen perustelut

Jokaisen oikeus saada asiassaan perusteltu päätös on kirjattu Suomen perustuslain 21 §:n 2 momenttiin. Hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentissa säädetään puolestaan, että päätöksestä on käytävä ilmi sen perusteena olevat pääasialliset tosiseikat sekä säännökset ja määräykset.

Päätösten perusteleminen on tärkeää ennen kaikkea asianosaisen oikeusturvan kannalta. Asianosaisen on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevaan ratkaisuun. Perusteluilla on keskeinen merkitys muutoksenhakuoikeuden käyttämisen kannalta. Ne ohjaavat kiinnittämään huomiota niihin seikkoihin, joilla on merkitystä muutoksenhakua ratkaistaessa. Riittävät perustelut voivat myös lisätä luottamusta ratkaisujen sisältöön.

Valtiokonttori on lausunnossaan selostanut A:lle antamaansa päätöstä ja ratkaisutoimintansa yleisiä periaatteita. Valtiokonttorin --- antaman päätöksen perusteluosa on käsitykseni mukaan niukka, mutta siinä on kuitenkin kerrottu työskentelypaikan olosuhteet, sairausoireilu ja lääketieteelliset tutkimustulokset sekä tehty näiden seikkojen pohjalta johtopäätös. Valtiokonttorin lausuntonsa mukana tänne toimittamat muut päätökset ovat perusteluiden rakenteen osalta

samanlaiset.

Nähdäkseni Valtiokonttorin päätösten perustelut ovat niukkuudestaan huolimatta asiasisällöltään asianmukaiset ja täyttävät tältä osin hyvän hallintotavan perusteluille asettamat vaatimukset. Päätöksissä ei kuitenkaan tuoda käsitykseni mukaan kaikilta osin riittävän selkeästi esiin niitä säännöksiä, joihin ratkaisu perustuu. Käsitykseni mukaan ammattitautilain 1 § 1 momentti on nyt puheena olevissa tapauksissa se perussäännös, joihin ratkaisut perustuvat. Tätä säännöstä ei päätöksissä ole ilmoitettu.

Hallintomenettelylaki edellyttää säännöksen esiin tuomista eikä pelkkä säädöksen nimeäminen täytä hallintomenettelylaissa päätösten perusteluille asetettuja vaatimuksia. Päätöksissä on pyrittävä tuomaan esiin tarkat säännökset, ainakin silloin, kun sellainen on säädöksestä löydettävissä. Näin myös asianosaisen on helpompi päätöksen saatuaan selvittää, mitä säännöksiä hänen asiassaan on sovellettu.

Edellä mainitsemani puute kyseessä olevien päätösten perusteluissa on kuitenkin mielestäni vähäinen ja perustelut ovat muutoin hyväksyttäviä. Niinpä A:n kantelu ei päätösten perustelujenkaan osalta anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että kiinnitän Valtiokonttorin huomiota hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentin päätöksen perusteluille asettamiin vaatimuksiin. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni myös Valtiokonttorin tietoon.